

Ohrada bývala kulturním centrem Prahy

01.03.2021

Do hostince Na Ohradě se scházeli hosté za sportem, hudbou a tancem, ale také kvůli mnohem větší estrádě — sídlila tu totiž první zoologická zahrada Velké Prahy.

[POSLECHNĚTE SI AUDIOVERZI](#)

Dnes na Ohradě zvoní tramvaje, troubí autobusy a denně tudy projedou desetitisíce aut, dříve to ale bývala klidná lokalita. Přímo uprostřed jedné z nejrušnějších pražských křižovatek stála ve středověku malá usedlost. Postavili ji na přelomu 14. a 15. století a už tehdy jí obyvatelé říkali Ohrada. Mělo to svůj důvod. Ke statku totiž patřily vinice, které bylo v té době módní zakládat, a právě od jejich hrazení nejspíš pojmenování vzniklo. Z archivů jsou známi i první majitelé, například od Pavlíka Svachova z Újezdce koupil statek kramář Zikmund od Jednorožce, od něj zase kramář Jan Wolf. Podle nich se pak usedlosti říkalo Jednorožcová či Wolfová. Jako Ohrada byl statek poprvé zapsán do viničních knih roku 1455. Zprávy z konce 18. století popisují už detailně Ohradu i sousední statek Pražačka, který stál hned přes silnici.

Historie obou usedlostí se spojila roku 1890, kdy si majitel Pražačky Václav Stome Ohradu, kde sídlilo pohostinství, pronajal a místo změnil v kulturní centrum. Začalo tak asi nejslavnější období usedlosti. Pomohl tomu i Stomeho inzerát v tisku: „Dovoluji si tímto ctěnému obyvatelstvu oznámiti, že jsem právě nově a vkusně zařízený zahradní hostinec Na ohradě v Žižkově, 10 minut cesty od stanice tramway v Husově třídě, převzal.“ Provozovatel tak reagoval na rychle se rozšiřující zástavbu a příliv obyvatel. Zatímco před pár desetiletími žily na území Žižkova dva tisíce obyvatel, roku 1900 jich už bylo skoro 60 tisíc.

Vídeňskou cestou, dnešní Koněvovou, proudily do hostince davy návštěvníků. Kromě „výtečného piva a chutně upravených jídel teplých i studených“, jak se píše v inzerátu, lákal nový majitel hosty na věc tehdy nevídanou — na zoologickou zahradu. „U usedlosti Ohrada byla na rozdíl od Pražačky velká zahrada s rybníčkem. Protože Václav Stome měl rád zvířata a také je prý často rozmazloval, vybudoval v zázemí zoo. Zvířata kupoval ze svých prostředků, později je dostával darem,“ vypráví jeho praprapravnuk Filip Stome, který při pátrání objevil inzeráty prapraděda na koupi daňka a akvariálních rybiček.

Tak vznikla první zoologická zahrada na území tehdejší Velké Prahy. Návštěvníci sem chodili pozorovat lišky, ladné daňky, kozy, morčata, hady, papoušky orly či ochočeného medvěda Frice, kterého rádi krmili. Největší raritou však byly opice. S těmi měli ovšem majitelé jednu velkou starost, a tou bylo zimní období. „Na zimu si opice brala Marie, manželka Václava Stomeho, do domu. Z toho byly nejvíce nadšené děti z příbuzenství. Opice ale často rozbíjely talíře, kradly jídlo ze stolů a nejraději měly pěnu z piva,“ vypráví Filip Stome, který stejně jako jeho předek žije a pracuje na Žižkově. Děti milovaly také oslíka, který místním domácnostem rozvážel brzy ráno mléko a večer býval zapůjčován na představení Národního divadla, když se hrávala Carmen.

Než si k Pražačce přibral Václav Stome do pronájmu i Ohradu, rivalita mezi oběma usedlostmi prý nepanovala. Spíš si pomáhaly, jak to bylo na Žižkově zvykem. „Například 23. července 1873, kdy hostinec Ohrada provozoval pan Poláček, začalo tam hořet. Václav Stome jako první oheň zpozoroval, okamžitě poslal své lidi na koních pro pomoc do Prahy a do Karlína a pak všichni z Pražačky pomáhali hasit. Požár byl jedním z důvodů, proč Václav Stome založil na Žižkově první sbor dobrovolných hasičů, pomohl jim zakoupit stříkačku a stal se starostou sboru. Následně se stal i starostou celé hasičské župy Žižka, která postupně čítala až 44 hasičských sborů,“ vypráví Filip Stome s tím, že do kuchyně hostince Na ohradě byly z Pražačky dodávány také různé suroviny.

Jeho prapraděd lákal návštěvníky kromě zoologické také na zahradu botanickou, ale i na sport, hudbu a tanec. „Na Ohradu jezdívali Pražané hlavně v neděli a ve svátek, když chodili za Prahu na výlety. Václav Stome pořádal velké hudební koncerty, taneční, zahradní i dětské zábavy. Lidé měli rádi závody velocipedistů, kteří zde měli klub, a Václav Stome byl jeho předsedou. Nechal vybudovat cyklistický ovál, na kterém se denně trénovalo a kde se pořádaly závody,“ vypráví potomek.

Ježdil tu i úspěšný cyklista Jindřich Vodílek, který byl miláčkem národa, ale také životní láskou světoznámé operní pěvkyně Emy Destinnové. Ta totiž coby 17leté děvče milovala z Vídně dovezený bicykl a ráda se na něm projížděla ve Stromovce, kde se potkala právě i s trénujícím Vodílkem. Po nárazu do stromu a letu přes řídítka na kolo sice zanevřela, láska k Vodílkovi jí ale zůstala. Ačkoli byli skoro stejně staří, sňatku bránilo to, že pocházeli z různých poměrů. Když Ema v roce 1897 získávala slávu v drážďanské opeře, Jindřich, syn karlínského strážmistra, právě vyhrál závody v Záhřebu. Vztah toho roku skončil, umělkyně na svou životní lásku ale nikdy nezapomněla. Do rakve na vyšehradském Slavíně si nechala vložit milencovu fotografii, hrob Jindřicha Vodílka na Olšanech zase nese dvojverší, které složila Destinnová: „Tvůj život byla má láska, Tvá láska byl můj život.“ Ohrada postupně uhýbala okolní zástavbě a infrastruktuře, až dospěla k zániku po druhé světové válce, kdy byla zbořena.

Galerie

3 fotografie

